

Михайлик Олександр Григорович,
докторант кафедри управління безпеки,
правоохоронної та антикорупційної
діяльності ПрАТ «Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна академія управління
персоналом”», кандидат юридичних наук

ВПЛИВ ДЕЯКИХ ЧИННИКІВ НА НАСИЛЬСТВО В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

На думку, вітчизняного криминолога О.М. Гуміна насильство – передумова виникнення кримінального безпорядку і соціальної кризи, яку воно породжує [1, с. 5]. З огляду на такий підхід до насильства вітчизняного вченого, ми вважаємо, що насильство в установах виконання покарань слід розглядати в контексті кримінального та кримінально-виконавчого права, криминології, психології та соціології, оскільки безпека засудженого і персоналу установ виконання покарань є обов'язком адміністрації цих установ.

А тому, саме діяльність установ виконання покарань вимагає від її адміністрації принципово нового підходу до вчинення насильства як відносно засуджених так і персоналу. При цьому доктринальним є рівень, кількісних і якісних показників насильства в установах виконання покарань.

Враховуючи той факт, що персонал установ виконання покарань, перебуваючи в спеціально створених умовах, зобов'язаний дотримуватися законності при виконанні покарання, а засуджені дотримуватися встановленого законом порядку та умов відбування покарання, ми вважаємо, що вчинення у місцях несвободи насильства це прояв не бажання адміністрації місць несвободи протидіяти такому ганебному явищу з одного боку, а з іншого воно викликає справедливе обурення не тільки серед самих засуджених, а і серед державних і не державних інституцій.

Найбільше занепокоєні насильством у місцях несвободи це батьки та рідні засуджених, особливо неповнолітніх і жінок. Тому, у разі встановлення такого насильства в місцях несвободи, вітчизняне законодавство передбачило кримінальні норми притягання до відповідальності осіб, які вчиняють таке насильство. Серед чинників насильства в місцях несвободи можна виділити:

– порушення засудженими або персоналом принципу невідворотності покарання. Особливо таке насильство може проявлятися при не бажанні особи засудженої за вчинений злочин дотримуватися вимог встановлених в місцях несвободи чинним законодавством. Наприклад, засуджений відмовляється від їжі вимагаючи замінити камеру проживання, пояснюючи це тим, що відносно нього іде сексуальне домагання з боку інших засуджених;

– сам факт вчинення насильства в місцях несвободи негативно впливає на інших засуджених, а також на злочинців, що перебувають на

волі, породжуючи у перших надію на ухилення від відбування покарання, а у других – почуття безкарності за вчинені злочини;

– суспільна небезпека проявів насильства в місцях несвободи збільшується ще й через те, що засуджені, які вчиняють такий дії, у ряді випадків втягують у злочинну діяльність інших засуджених, що породжують з одного боку бездіяльність адміністрації місць несвободи, а з іншого безкарність тих хто вчиняє насильство;

– найбільшу небезпеку насильство в місцях несвободи становить коли засуджені нападають на адміністрацію або персонал установи виконання покарань з метою усунення перешкод для здійснення задуму і заволодіння зброєю, яку вони використовують для чинення збройного опору при подальшому їх затриманні, особливо під час втечі, а також для вчинення нових злочинів і особливо тяжких.

Таким чином, вчинення засудженими насильства в місцях несвободи спричиняють процеси, що дезорганізують діяльність кримінально-виконавчої системи та інших правоохоронних органів, створюють загрозу суспільній безпеці.

Вивчаючи судову практику застосування вітчизняними судами кримінального закону щодо вчинення насильства в місцях несвободи нами встановлено, що у структурі злочинності в місцях несвободи насильство завжди має свій внутрішній смисл і вчиняється воно раді досягнення конкретної мети.

Це вимагає від Міністерства юстиції України розробку відповідних засобів запобігання насильства в кримінально-виконавчих установах закритого типу, серйозної кореляції напрямків співпраці, створення належних умов відбування засудженими покарань, забезпечення надійного захисту як засуджених так і персоналу цих установ, створення абсолютно нових організаційно-управлінських структур [2, с. 248].

Більше того, вчинення насильства в місцях несвободи є суспільно небезпечним діянням завдяки тому, що він посягає на державу, правосуддя і спрямований на підрив авторитета установи виконання покарань Міністерства юстиції України в очах інших засуджених.

Насамкінець, виявлення та запобігання чинникам, які створюють площадку для вчинення насильства в місцях несвободи сприяє не тільки його зменшенню, а і виявленню прихованості, а також покращує дотримання засудженими умов режиму, позитивно позначається на його ефективності, а це в свою чергу впливає на поведінку інших засуджених, їх виправлення і ресоціалізацію.

Список використаних джерел

1. Гумін О.М. Кримінально-насильницька поведінка проти особи. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. – 360 с.

2. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 липн. 2003 р. № 1129-IV. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#n41>.

3. Михайлик О. Г. Погляди зарубіжних вчених на запобігання насильства у кримінально-виконавчих установах. Проблеми боротьби зі злочинністю в умовах трансформації сучасного суспільства. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 12 грудня 2018 року. Ірпінь. 2018. С. 247–249.

Сисосва Вікторія Петрівна,

старший науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АСПЕКТИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Стаття присвячена дослідженню економіко-правових факторів та їх впливу на злочинність у сфері господарської діяльності. Проаналізовано вплив цих факторів на економіку держави та рівень злочинності. Запропоновано заходи з усунення таких факторів.

Ключові слова: господарська діяльність, злочин, ринкова економіка, відповідальність, законодавство, регулювання.

The article focuses on the economic and legal factors research and influence on the economic crime. The influence of these factors at state economy and level of criminal offences are analysed. The measures increasing the elimination of these factors are suggested.

Keywords: economic activity, crime, market economy, responsibility, legislation, regulation.

Зростання рівня злочинності зумовлює необхідність визначення чіткої системи запобігання злочинам, що починається із вивчення факторів їх детермінації. Це повною мірою стосується і злочинів у сфері господарської діяльності. У нашій країні між кон'юнктурою ринку та політико-правовим регулюванням господарювання утворюється прогалина, яка досі сприяє вчиненню злочинів у сфері господарської діяльності та неможливості держави вчасно реагувати на це. Така проблема постала перед несформованою системою господарювання, що спрямована на ринок.

Варто згадати, що трансформаційний процес, притаманний перехідному етапові економіці України, містив у собі механізм тінізації, що призвело до масштабного розповсюдження цього явища ще за часів перебудови адміністративно-командного регулювання. Тож, як зазначає В. А. Предборський, скінченність, історична приреченість моделі радянського розвитку, глибока криза державного управління та високий ступінь тінізації всіх суспільних відносин цього суспільства були зумовлені насамперед тим, що її економічна, соціальна та політична системи виявились неспроможними адаптуватися до умов сучасного